

PEYZAJ MİMARLIĞI EĞİTİM POLİTİKASI

Gül SAYAN ATANUR¹, Fatma Ayçim TÜNER BAŞKAYA², Pınar GÜLTEKİN³, Sinem ÖZDEDE⁴, Mustafa ARTAR⁵, Meryem Bihter BİNGÜL⁶

¹Bursa Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ²İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ³Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ⁴Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ⁵Bartın Üniversitesi Mühendislik Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, ⁶Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Öz

Dünyanın sahip olduğu kaynakların kullanımı ile kalkınma hedefleri ve arasındaki çelişkiler, insan yerleşimlerinin sürdürülebilir gelişimi üzerinde önemli baskılar yaratmıştır. Bu durum, mekan planlama ve tasarım disiplinlerinin sürdürülebilir yaşam alanlarının oluşturulması konusundaki görev ve sorumluluklarını arttırmıştır.

Bir mekan planlama ve tasarım disiplini olarak peyzaj mimarlığı mesleği, doğal ve yapılı çevrenin yaratıcı biçimde dönüşümü üzerine çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca peyzaj mimarlığının bilimsel düzey, politikalar, kurumsal organizasyonlar, toplumun sahip olduğu kaynaklar ve bu kaynakların değerlendirme biçimlerine ve bunların zaman içindeki değişimine uygun mekânsal çözümler sunması da gerekmektedir. Bu çözümleri sunacak olan peyzaj mimarlarının aldıkları eğitimin, dünyanın karşı karşıya olduğu kompleks problemlerin yarattığı koşullara entegre olarak gelişmesi gerekmektedir. Peyzaj mimarlığı eğitiminde politika oluşturma süreci, gerek dünya gerekse ülke koşullarında olması gereken peyzaj mimarı profilinin eğitimindeki asgari niteliklerinin belirlenmesi ve giderek değişen/dönüşen öğrenci profili ve kurum anlayışlarına yönelik ulusal bir politika metninin oluşturulması ihtiyacı sebebi ile gündeme gelmiştir.

Türkiye Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi tarafından hazırlanan peyzaj mimarlığı eğitim politikası metni, Peyzaj Mimarlığı meslek disiplininin değişen ulusal ve uluslararası dinamikler çerçevesinde kendini güncellemesi ile hem eğitiminin hem de geleceğinin kurgulanmasına yönelik bir yol haritasıdır. Çalışmada; peyzaj mimarlığı eğitim politikasına ihtiyaç duyma nedenleri, metnin ortaya çıkış süreci ve bu sürecin açıklanması, politikanın amaç ve kapsamı, dayanakları, vizyonu, yüksek öğretimdeki karşılıkları ile bölüm açmak için temel ölçütler ve akreditasyon ele alınmaktadır.

Eleştirel akıl ve paydaşlarla işbirliği içinde rehber kuralların tanımlanmasını, stratejiler ve rehber kuralların görünürlük ve tanınırlığının teminini hedefleyen ve uygun aralıklarla güncellenecek olan politika metninin, peyzaj mimarlığı eğitiminin günümüzdeki ve gelecekteki durumuna katkı koyması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Peyzaj mimarlığı, eğitim politikası, eğitim ve inovasyon

LANDSCAPE ARCHITECTURE EDUCATION POLICY

Abstract

The conflict between the use of the world's resources and development goals has created significant pressures on the sustainable development of human settlements. This situation has increased the duties and responsibilities of spatial planning and design disciplines about creating sustainable living spaces.

As a spatial planning and design discipline, the landscape architecture profession works on the creative transformation of the natural and built environment. In addition, the profession should also provide spatial solutions suitable for science, policies, institutional organizations, resources owned by the community, the way these resources are evaluated and their changes over time. The training of landscape architects who will present these solutions should be integrated into the conditions created by the complex problems facing the world. The process of policy-building in landscape architecture education has come into the agenda due to the need to determine the minimum qualifications in landscape architecture education in line with both national and international standards as well as to the need to create a national policy for increasingly changing/transforming student profile and institutional approaches.

The present Landscape Architecture Education Policy, prepared by the Council of Heads of Landscape Architecture Schools of Turkey, is a roadmap for updating itself within the framework of changing national and international dynamics, and for building the future of both education and the profession. In the study; the need for a landscape architecture education policy, the process of emergence of the text and the explanation of this process, the purpose and scope of the policy, its foundations, its vision, its equivalents in higher education, the basic criteria for opening a new program and the accreditation are discussed.

The policy text, which aims at the definition of guiding principles with critical mind and stakeholder involvement and the provision of visibility and recognition of strategies and guiding principles and, which will be updated at appropriate intervals, is intended to contribute to the current and future situation of landscape architecture education.

Keywords: Landscape architecture, education policy, education and innovation

1. Giriş

Günümüzde kalkınma ile insan yerleşimlerinin ekolojik, ekonomik ve sosyal değişimlerinin sürdürülebilir yönetimi arasında bir denge kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Dünya nüfusunun büyük bir bölümü halen şehirlerde yaşamaktadır ve gelecekte bu eğilimin artacağı öngörülmektedir. Bu durum başta kentlerin yapısını nitelik ve nicelik olarak değiştirirken, kırsal alanlarda da kendine özgü sorunlar yaratmaktadır. Karmaşık nedenlerle ortaya çıkan ve varlığını herkesin kabul ettiği küresel çevre krizleri de konuya dahil edildiğinde tüm yaşam ortamlarının ekolojik, işlevsel

ve sosyal bozulmalar yaşadığı ve gelecekte de yaşamaya devam edeceği son derece açıktır.

Bu çerçevede mekân planlama ve tasarlama çerçevesinde hizmet veren mesleklere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu mesleklerden biri olan peyzaj mimarlığı dünya genelinde ilk akademik yapılanmasını 1900'lerin başında gerçekleştirmiştir. Bu yılları takiben mesleğin sorumluluk alanları konut çevresinden üst ölçeklere uzanan bir çeşitlilik içinde gelişme göstermiştir.

Günümüzde toplumların sosyal, ekonomik ve çevresel beklentileri doğrultusunda doğal ve yapı

çevrenin yaratıcı biçimde dönüşümü üzerinde çalışan bir meslek olarak peyzaj mimarlığının; bilimsel düzey, politikalar, kurumsal organizasyonlar, toplumun sahip olduğu kaynaklar ile değerlendirme biçimlerine ve bunların zaman içinde gösterdikleri değişime uygun mekânsal çözümler sunması gerekmektedir.

Peyzaj mimarlarının sahip olduğu bilgi ve beceri düzeyi yükseldikçe ülkemizin sürdürülebilir mekânsal gelişimi konusunda önemli ilerlemeler ortaya çıkacaktır. Bu noktada, akademik kurumlarda verilen eğitimin niteliğinin geliştirilmesi üzerine de düşünmek gerekmektedir.

Türkiye Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi (PEMKON), Türkiye’de lisans ve lisansüstü düzeyinde peyzaj mimarlığı eğitimi veren üniversitelerin ilgili bölümleri tarafından oluşturulan bir sivil organizasyondur. Konsey, eğitim-öğretim, araştırma ve peyzaj mimarlığı ile ilgili diğer akademik konulardaki gelişmeler, sorunlar, çözüm önerileri ve izlenmesi gereken politika ve stratejiler konusundaki görüş ve önerileri rapor halinde ortaya koyar. Bu raporların, Konsey üyesi bölüm başkanları aracılığıyla bölümlerin akademik kurullarında tartışılmasını sağlar. Bölümlerin akademik kurullarından gelen görüş ve önerileri dikkate alarak konuları karara bağlar.

PEMKON’un çalışmaları kapsamında, yılda iki kez gerçekleşen ve peyzaj mimarlığı eğitiminin akademik niteliğini geliştirmeyi hedefleyen toplantılar yapılmaktadır. Bu çerçevede; Düzce’de gerçekleşen 18. PEMKON toplantısında Türkiye Peyzaj Mimarlığı Eğitimi Politika belgesinin hazırlanması için bir çalışma grubu kurulmasına karar verilmiştir. Çalışma grubunun, bir sonraki Konsey toplantısında tartışılmak üzere bir taslak metin hazırlaması karar metninde yer almıştır.

24 Nisan 2019 tarihinde Aydın’da gerçekleşen 19. PEMKON toplantısında taslak metin tartışılmış; tartışılan politika metninin geliştirilerek 20. PEMKON toplantısı öncesinde bölüm başkanlıklarının görüşlerine sunulması konusunda da bir karar alınmıştır. Bu çalışma, bölüm görüşlerine sunulduktan sonra son hali verilen peyzaj mimarlığı

eğitimi politikası metnini tartışmaya açmayı hedeflemektedir.

Peyzaj mimarlığı eğitim politikası metni, yukarıda sözü edilen gereklilikler çerçevesinde peyzaj mimarlığı bölümü mezunlarına verilecek eğitime ilişkin temel politikaları kapsamaktadır.

Peyzaj mimarlığı eğitiminde politika oluşturma süreci, gerek dünya gerekse ülke koşullarında olması gereken peyzaj mimarı profilinin eğitiminde asgari niteliklerinin belirlenmesi ve giderek değişen/dönüşen öğrenci profili ve kurum anlayışlarına yönelik ulusal bir politika metninin oluşturulması ihtiyacı sebebi ile oluşturulmuştur.

2. Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikasının Amacı Ve Kapsamı

Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikası, Peyzaj Mimarlığı meslek disiplininin değişen ulusal ve uluslararası dinamikler çerçevesinde kendini güncellemesi, eğitimi ve geleceğinin kurgulanmasına yönelik yol haritasıdır. Eğitimin günümüz dinamikleri çerçevesinde sağlıklı yönetilmesi ve planlanması konusunda özel tedbirler almayı amaçlayan bu çerçevede şekillenen hedefler, stratejiler ve rehber kuralların bütünüdür.

Bu politika;

- Eleştirel akıl
- Paydaşlarla İşbirliği (sivil toplum kuruluşları, mezunlar, işverenler, yerel ve merkezi idari birimler)
- Rehber kuralların tanımlanması
- Stratejiler ve rehber kuralların görünürlük ve tanınırlığının teminini içerir.

Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikası dokümanı esnek ve yenilikçi yaklaşımlar kullanılarak PEMKON tarafından kabul edildikten sonra her 5 yılda bir güncellenir.

3. Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikasının Dayanakları

- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu
- Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
- ECLAS Guidance on Landscape Architecture Education (IFLA) Charter For Landscape Architectural Education
- The International Federation of Landscape Architecture (IFLA) Guidance Document For Recognition of Accreditation.

Ulusal düzeyde 2014 ve 2018 yıllarında geniş akademisyen katılımı ile gerçekleştirilen eğitim çalıştaylarında alınan kararlar

- Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi (PEMKON) Çalışma İlkeleri
- Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği (PEMDER) Tüzüğü

4. Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikasının Temel Vizyonu

Peyzaj Mimarlığı, peyzajların sürdürülebilir, fonksiyonel ve estetik bir biçimde korunması ve değerinin artırılması için farklı ekolojik koşullara ve insan ihtiyaçlarına uygun olarak planlama, tasarım ve yönetimini içeren bir meslek disiplindir.

Peyzajlar farklı bakış açılarına, farklı ilgilere ve hedeflere sahip çok paydaşlı alanlardır. Peyzaj mimarlarının bu çok paydaşlı alanlarda peyzajların devamlılığını sağlayabilmesi için planlama, tasarım ve yönetim ile ilgili olarak yeterli donanımlara sahip olması gerekir. Peyzaj mimarları, değişimin planlanması, tasarlanması ve yönetilmesi sürecinde demokratik, stratejik, politik, teknik, disiplinler arası ve idari bağlamları dikkate almak durumundadırlar.

Peyzaj mimarları, problem çözme, değerlendirme ve yönetme ve bilimsel bilginin pratiğe dönüşmesi konusunda gereken yeterliliklere sahip olmalıdır. Bu bilgileri uygularken kültürel, ekonomik, etik, sosyal ve politik kavramlara açık olmalı, planlama ve tasarımda katılımcı ve son derece etkileşimli karar

alma süreçleri ile sorun çözümüne Avrupa Peyzaj Sözleşmesinde belirttiği üzere "herkes için haklar ve sorumluluklar" bilinci ile odaklanmalıdır.

Çevre ile insan arasındaki etkileşimin sertleşmesi sonucunda ise sayıları ve boyutları her geçen gün artmakta olan afetler karşımıza çıkmakta ve bu durum dayanıklı peyzajlar üzerine çalışmaların geliştirilmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Türkiye Peyzaj Mimarlığı eğitimi, 21. Yüzyıl ile birlikte daha da karmaşık bir dizgide karşımıza çıkmakta olan yapı ve doğal ortamlardaki zorluklara cevap verirken küreselleşme, sürdürülebilirlik, dayanıklılık, sanat, bilim, sosyo-ekonomik duyarlılıklar, insan hakları, teknoloji ve peyzajı kullananların ihtiyaçlarını entegre eden yaratıcı stratejiler geliştirmelidir. Peyzaj mimarlığı gittikçe artan disiplinler arası niteliği ile liderlik rolü üstlenecek niteliklere sahip olmalıdır. Bu bağlamda eğitim sadece uygulama ihtiyaçlarına cevap vermeyi değil mezunları bu değişimlere hazırlama kapasitesinde olmalıdır. Bu ihtiyaçları karşılayabilmek için çok yönlü ve sağduyulu bir eğitim ortamının oluşturulması zorunluluktur. Bu bağlamda planlama ve tasarım stüdyosunun merkezde olduğu bir eğitim çerçevesi, problem çözme, çoklu düşünme, stratejik ve çoklu düşünme ve uygulama ihtiyaçlarını karşılayacak eğitim-öğretim ortamını besleyecektir.

5. Peyzaj Mimarlığının Yükseköğretimdeki Seviyeleri ve Kapsamları

Peyzaj Mimarlığının Yükseköğretimdeki Seviyeleri lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinden oluşur(ECLAS 2010, IFLA 2012).

5.1. Lisans Programları

Ülkemizde peyzaj mimarlığı alanında eğitim veren bölümlerin eğitim programları özellikle lisans düzeyinde birbirine benzer olsa da her bölümün kendi koşullarından kaynaklanan kendine özgü yapı ve felsefeleri bulunmalıdır. Bu durum küresel ölçekte ele alındığında, çeşitlilik bir değer olarak kabul edilse de peyzaj mimarlığı disiplininin görev ve yetkilerinin net bir şekilde tanımlanmasına ve ülkeler arasındaki farklılaşmaların meslek disiplininin gücünü azaltmasına olanak verilmemesine ihtiyaç

duyulmaktadır. Peyzaj mimarlığı eğitimi şekillendiren temel taşların yerleştirildiği lisans eğitiminin bu bağlamda sorumluluğu da büyüktür. Uluslararası platformlarda kabul edilmiş durumda olan ve öğrencilere kazandırılması gereken başlıca bilgi alanları; "fiziksel, ekolojik, sosyal ve kültürel süreçler", "tasarım, planlama ve araştırma teorileri ile metodolojileri", "doğal-kültürel kaynakların yönetimi", "insan, toplum ve çevre", "bitkisel ve yapısal materyaller", "uygulama metotları ve proje yönetimi", "bilgi teknolojileri", "mesleki değerler, uygulamalar ve etik" şeklinde sıralanabilir (Williams 2013; Bruns, ve ark., 2011; ECLAS, 2010).

Sosyal bilimlerden doğa bilimlerine, kültürel coğrafyaya, mühendisliğe ve teknolojiye kadar dokunabilen böylesi zengin bir kurgu içinde peyzajların değişimi, dönüşümü ve yaratılmasına dair eğitim sürecinin şekillendirilmesinde stüdyo eğitimi vazgeçilmez bir durumdadır. Bu nedenle, lisans programlarının önemli bölümü -AKTS ağırlıklarına da yansıtılan- stüdyo çalışmalarından oluşmalıdır. Stüdyolar, öğrencilerin birey ve gruplar halinde eğiticilerinin rehberliğinde karmaşık peyzaj problemlerine farklı ölçeklerde çözüm buldukları öğrenim ortamlarıdır. Stüdyo eğitimine ek olarak, dersler, seminerler, alan çalışmaları, sunumlar yapılır. Stüdyolar genellikle gerçek dünyadan örneklerle ve paydaşlarla gerçekleştirilirler. Stüdyo, eğiticilerin öğrenciye metodolojik bir yolla rehberlik ettiği, bulgu, analiz, konsept geliştirilen ve kritik tartışmaların yapıldığı bir süreçtir. Stüdyo çalışmaları; öneriler, fikirler, çizimler, haritalar, üç boyutlu modeller, ve peyzajın yapı ve fonksiyonunun zaman içindeki değişim ve gelişiminin analizlerinden oluşur.

Stüdyo programları; peyzajın envanter, analiz, sentez ve değerlendirilmesini, peyzaj konstrüksiyonunu, bitkilendirmeyi ve daha az bir ölçekte de bakımını içerir. Öğrencilerinin planlama, tasarım ve yönetimle ilgili tüm temel yeterliliklere sahip olması ve stüdyo programlarının bunların üçünü de içermesi beklenir.

Lisans eğitiminde öğrencilerin stüdyo uygulamaları yapabilmeleri için planlama, tasarım, çizim ve bilgisayar uygulaması dersleri zorunludur. Aynı

durum temel ekoloji bilgisi, peyzaj ekolojisi, beşeri ve sosyal bilimler için de geçerlidir. Proje konuları her yıl yeniden, uluslararası ve ulusal ölçekte, toplumun ihtiyaçlarına ve profesyonel pratiğin gereklerine göre eğitmenler tarafından önerilir. Stüdyo sürecinin sonunda belirli bir bilgi alanındaki bilgileri derinleştirmek için öğrenciler, eğitmenleri ile istişare halinde nihai bir proje ve rapor sunarlar.

Hızla gelişen dünya gündemine ayak uydurabilmek için özellikle uluslararası toplantılarda, ulusal kalkınma planlarında verilen hedeflere uygun yöntem ve araçlar geliştirilerek öğretim planlarıyla bütünleşmesi sağlanmalıdır. Peyzaj planlama ve tasarım stüdyolarında yapay zekâ başta olmak üzere Endüstri 4'e, Toplum 5'e yönelik gelişim ve teknolojiler, mesleki etik değerler, herkes için tasarım, afet yönetimi ve iş güvenliği konularında öğretim planlarıyla bütünleşme sağlanmalıdır.

Planlama, yapısal ve bitkisel tasarım ve yönetim becerileri peyzaj mimarlığı eğitiminin en önemli hedefleridir. Genel iş yükünün en önemli bölümü (%40-60) bu kısma ayrılmalıdır. En uygun öğrenme ve öğretme tarzı ise stüdyodur.

Stüdyo ortamlarının oluşturulmasında en az iki kademeli jüri sürecinin, olabildiğince disiplinler arası olarak oluşturulması ve karar verici katılımının teşvik edilmesi önemlidir.

Bu bağlamda lisans düzeyinde yapılan bazı stüdyo çalışmalarının yerel yönetimlerle (Büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri ile) koordineli olarak gerçekleştirilmesi öğrencilerin mesleki deneyimlerinin daha uygulanabilir olmasını sağlayacaktır.

Peyzaj mimarlığı mesleği doğası gereği disiplinler arasıdır. Üniversitenin felsefesine, programın vurgusuna göre peyzaj mimarlığı eğitimi mimarlık, kent planlama ile yakından ilgili olabilir. Temel bilgileri elde etmek için doğa, toplum ve politika, sanat ve tarih, teknoloji ve materyalleri gibi alanların içeriğe dahil edilmesi gerekecektir. Peyzaj Mimarlığı öğrencilerinin bitkiyi ekolojik nitelikleri ile tanıma, farklı ortamlardaki (dikey bahçe, çatı bahçesi vb.) bitkisel tasarım teknikleri gibi konularda yeterli teknik donanıma sahip olması sağlanmalıdır.

Coğrafi bölgelerde ya da teknoloji ortamında bir araya gelebilen bölümler arasındaki eğitim ve ortak stüdyo işbirlikleri ve disiplinler arası ortamlar teşvik edilmelidir. Stüdyo derslerinde peyzaj planlama ve tasarımı süreçlerinde öğrencilerin ulusal ve uluslararası yarışmalar için teşvik ve yönlendirilme süreçleri yönetilmelidir.

5.2 Yüksek Lisans Programları

Birinci derece programlar (lisans programları) peyzaj mimarlığı alanındaki temel yeterlilikleri kapsarken, ikinci derece programlar (yüksek lisans programları) peyzaj mimarlığı alanında temel yeterliklerde uzmanlaşmış, tematik veya bölgesel nitelikli bir eğitimi ifade eder. Programlar araştırma becerilerine ve/veya mesleki uygulama ile ilgili konuların geliştirilmesine de odaklanabilir. Bu noktada öğrenciler mesleki bilgi ve uygulamalara katkıda bulunmalarını sağlayacak nitelikler kazanmaya başlamaktadırlar.

Bir okulun müfredatında kendini nerede tanımladığı ve hangi yeterlilikleri geliştireceği belirtilerek okullar kendi eğitim ve araştırma profillerini tanımlayabilirler. Programlar tematik olarak, planlama, tasarım veya yönetim konularından hangilerine vurgu yapacaklarını belirtebilirler. Her bir yüksek lisans programının yapısında, temel araştırma ve / veya ileri mesleki yeterliliklerin edinilmesine yer olmalıdır.

Lisansüstü eğitimde özellikle farklı bölümlerden gelen öğrenciler için bilimsel hazırlık programlarının hazırlanması disiplinler arası çalışma kültürünün bütünleşmesinde önemlidir. Lisansüstü eğitim programlarında öğrencilerin istatistiksel alt yapılarının oluşturulması ve hedef doğrultusunda yönetilmesi gerekmektedir.

5.3 Doktora Programları

Gelecekteki eğitimcilerin öğretmeyi, araştırmacıların araştırma yapmayı öğrendikleri ve en yüksek liderlik ve mesleki gelişim seviyesinin kazanılabileceği yer üçüncü derece (doktora) programlardır.

Temel ön koşul olarak, doktora öğrencileri;

(a) Özel araştırma konularını peyzaj mimarlığı araştırma gündemi kapsamında, daha geniş

akademik bağlamda ve toplum bağlamında konumlandırabilmelidir.

(b) Peyzaj mimarlığına özgü farklı araştırma metodolojileri ve yaklaşımlarının uygunluğunu ve kullanılabilirliğini bir disiplin olarak değerlendirebilmelidir. Temel Yeterlilikler referans alınarak üç ana gelişme alanı tanımlanmıştır:

1. Planlama ve tasarım araştırmaları yapmak: Senaryoları oluşturarak veya değerlendirerek kompleks mekânsal stratejiler geliştirmek, yeni isteklere dönük toplum ihtiyaçlarını gözeterek yeni senaryolar üretmek, farklı öneri senaryolar, öneriler geliştirerek mekânsal veya sosyal çözümler üretmek.

2. Planlama ve tasarım ile araştırmalar yapmak: Planlama tasarım, peyzaj sınıflandırması, toplum isteklerinin anlaşılması, peyzajın algılanması konularında uygulanmak üzere sosyal bilimler, ekoloji ve diğer yakın disiplinlerle araştırmalar yapmak.

3. Yukarıda sözü edilen konuların entegrasyonu: Bunun dışında doktora öğrencileri arasında işbirliği ortamları oluşturmak, peyzaj mimarlığı alanındaki araştırmalara erişmek, araştırma yöntemleri geliştirmek, sınırlar arası ortaklıklar kurmak, gündemler geliştirmek önerilmektedir.

Bu çalışmaların gerçekleştirilmesinde öğrencilerin istatistiksel alt yapılarının oluşturulması, çok değişkenli planlama ve tasarım konularında yetkinlik kazanması, evrensel kurallar üzerine odaklanılması, mesleki etik değerlerin benimsenmesi gibi bir dizi araçsal, kişilerarası ve sistemsel yeterliliklerin kazandırılması hedeflenmelidir.

6. Bölüm Açmak İçin Asgari Yeterlilikler

Peyzaj mimarlığı bölümlerinin kuruluşunda aranması gereken asgari koşulların belirlenmesinde en önemli değişken, bölümün kontenjanı ve buna bağlı olarak en az 4 yıl içerisinde ulaşacağı toplam öğrenci sayısıdır. Bir bölümde lisans programının yürütülebilmesi için istihdam edilmesi gerekli olan minimum öğretim üyesi sayısının belirlenmesinde toplam öğrenci sayısından hareket etmek

gerekmektedir. Ancak, program çıktılarını yerine getirebilecek nitelikli bir eğitim için, öğretim üyelerinin uzmanlık alanlarına göre istihdam edilmesi gereği göz önünde bulundurulmalıdır (TUPOB 2011; Kütükçüoğlu vd. 2013; Ciravoğlu 2017; Ortaçeşme vd. 2014) Bu nedenle, peyzaj mimarlığı eğitim programlarını oluşturan ders gruplarının program içerisindeki ağırlıklarına bağlı olarak, farklı uzmanlık alanlarında farklı sayılarda öğretim üyesi istihdamı koşulu aranmalıdır. Her bir öğretim üyesi için planlama ve tasarım amaçlı derslerde ortalama 15 öğrenci sayısı bir temel oluşturabilir.

Eğitimin yürütüldüğü mekanların nitelik ve niceliği de bölüm açmak için gerekli asgari yeterlilikler açısından önem taşır. Peyzaj mimarlığı bölümlerinde; başta stüdyolar olmak üzere yeterli sayıda derslik, bilgisayar/multimedia ve malzeme laboratuvarları, maket atölyeleri, arşiv odalarının bulunması ve bunların asgari ölçütlere göre tasarlanmış ve donatılmış olması gerekmektedir. Ayrıca bitki tanıma derslerinin yürütüleceği yeşil alanlara sahip olmak önem taşımaktadır. Öğretim elemanlarına ait yeterli sayıda çalışma ve sosyal mekanın bulunması da bir diğer mekânsal gerekliliktir.

7. Akreditasyon

TDK (2020) tarafından yapılan tanıma göre eğitim "çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme" olarak ifade edilmektedir. Ekonomik, kültürel, çevresel, teknolojik vb. nedenlere bağlı olarak dünyanın geçirdiği dönüşüm süreci eğitimin her basamağını etkilediği gibi yükseköğretim basamağını da etkilemektedir (YÖKAK 2019). Bireylerin meslek alanlarına yönelik yükseköğretimde aldıkları eğitimin gereksinimleri, amaçları, kazanımları farklı dinamiklere bağlı olarak yeniden şekillenmektedir. Peyzaj Mimarlığı eğitiminde 21. Yüzyılın karşımıza çıkardığı yeni zorlukların, fırsatların, değişen ihtiyaçların, gelişen teknolojinin karşısında; çok yönlü ve rekabet edebilir mezunlar yetiştirilmesi, ders programları ve

eğitimde evrensel normların gözetilmesi, aktif öğrenme yöntemlerinin etkin kullanılması gerekmektedir. Bu noktada peyzaj mimarlığı eğitiminin "akreditasyon" uygulaması ile desteklenmesi karşımıza çıkmaktadır.

Yükseköğretimde akreditasyon; profesyonel eğitim için standartların belirlenmesi ve bu standartlara uygunluğun değerlendirilmesi, bu sayede kamuya ve ilgili idarelere akredite program mezunlarının söz konusu alanda çalışabilmesine olanak sağlayan eğitim ve becerileri sağladığı güvencesinin verilmesi, olarak ifade edilmektedir.

Bir kalite altyapısı olarak da tanımlanabilecek akreditasyon peyzaj mimarlığı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen alt başlıklardaki düzenlemelere ilişkin standartları tanımlar (LAAB 2016, NZLIA 2016).

- Programın misyon ve hedefleri
- Programın yönetim yapısı
- Öğrenci ve program çıktıları
- Bölümle ilgili fiziksel donanımın nitelik ve niceliği
- Profesyonel kurum ve kuruluşlarla ilişkiler
- Mezunlarla ilişkiler
- Toplumla ilişkiler

Programların akreditasyonu, akreditasyon hazırlıklarının genel ve disipline özgü ölçütler açısından tanımlaması (PEMDER, 2020a) ve bu uygunluğun onaylanması (PEMDER, 2020b) ile gerçekleşir. Akreditasyon hazırlıklarının genel ölçütlerini öğrenciler, programın öğretim amaçları, programın çıktıları, öğretim planı, öğretim kadrosu, altyapı, kurum desteği ve parasal kaynaklar, organizasyon ve karar alma süreçleri ve benzeri alanlar oluşturur. Disipline özgü ölçütler ise değerlendirilen Peyzaj Mimarlığı programının içinde yer aldığı üniversite ve fakülteye bağlı olarak genel ölçütlere ek olarak sağlaması gereken ölçütlerdir. Disipline özgü ölçütler, Peyzaj Mimarlığı eğitimini lisans düzeyinde veren programlara özgü temel ölçütleri tanımlar (PEMDER, 2020a).

Peyzaj Mimarlığı Bölümlerinin akreditasyonla ilgili konuları gündemlerine almaları, özellikle Yüksek Öğretim Kalite Kurulu Dış Değerlendirme süreçlerinde hazırlanan Kurumsal İç Değerlendirme raporlarını kendi bünyelerinde içselleştirmeleri bu konuda atılacak önemli bir adım olacaktır.

8. Tartışma Ve Sonuç

“Peyzaj Mimarlığı Eğitim Politikası” dokümanı PEMKON tarafından hazırlanmış olup, Türkiye’de Peyzaj Mimarlığı eğitimine ilişkin Bölümlerin ortak görüşlerini ve ilke kararlarını yansıtmaktadır. Mevcut Bölümlerin geliştirilmesi ve yeni açılacak Bölümler için eğitimle ilgili alacağı kararlarda bir kılavuz niteliği taşıması hedeflenmektedir. Ayrıca bu belge Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) başta olmak üzere, farklı kurum/kuruluş ve meslek disiplinleri ile yapılacak ortak çalışmalarda da bir araç olarak kullanılabilir.

Eğitim politikası planlamasının toplumsal, ekonomik, kültürel, teknik, politik boyutları bulunmakta ve eğitim politikaları paydaşların işbirliği ile hayata geçebilmektedirler. Ayrıca dünya üzerinde toplumsal, ekonomik, kültürel, siyasal vb. sistemlerde yaşanan değişimler uygulanan politikaları da etkilemektedir.

21. yüzyılın beraberinde getirdiği karmaşık dinamikler dikkate alındığında, çevre ile insan arasındaki etkileşimin sonucunda cereyan eden olayların ölçek, zaman ve etkisinin ölçülebilirliğinin güçlüğü öne çıkmaktadır. Bu durum ister yavaş veya hızlı gelişen, isterse de doğal veya insan kaynaklı olsunlar çeşitleri gittikçe artmakta olan afet sorunsalı/kavramı ile de bizleri yüz yüze getirmektedir. Sadece ekolojik kaygılarla değil ama sosyokültürel bağlamda da dayanıklı olan peyzajların üretimine yönelik tekniklerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmanın başında vurgulanan “kalkınma ile insan yerleşimlerinin ekolojik, ekonomik ve sosyal değişimlerinin sürdürülebilir yönetimi arasında bir denge ihtiyacının” karşılanmadığı bir sistemde yaşanabilecek küresel problemlerin boyutunu yaşadığımız bu günlerde bir mekan planlama ve

tasarlama disiplini olarak peyzaj mimarlığının sorumluluk alanları artmıştır. Bu sorumluluk alanlarının, küreselleşen ve sürekli değişen dünya düzeninde, ulusal ve uluslararası dinamikler çerçevesinde eğitim sistemi içerisinde kendini güncellemesi hatta dönüştürebilmesi ciddi bir çaba gerektirmektedir. Bu nedenle, günümüzün ve geleceğin dinamiklerini okuyabilen bir yol haritasının varlığı, belirli kurallar bütünlüğünün sağlanması, eğitimin ve dolayısıyla da mesleğin geleceğinin sürdürülebilir tasarlanması anlamı taşıyacaktır.

Günümüzde, “mesleki eğitim ve inovasyon” çerçevesinde peyzaj mimarlığı eğitim politikalarının oluşturulması, tartışmaya açılarak geliştirilmeleri ve küresel dinamikler ışığında kendilerini güncelleyebilir kılınmaları kaçınılmaz bir süreç olarak karşımızda durmaktadır.

Bu çerçevede peyzaj mimarlığı eğitiminin geleceğine dair adım taşlarının ele alındığı bu çalışmanın ileride gerçekleşecek daha kapsamlı çalışmalara zemin oluşturacağı ümit edilmektedir.

Kaynaklar

- Bruns, D., Buhmann, E., Stuart-Murray, J. (2011) Minimum Requirements for European Landscape Architectural Studies to Qualify for Professional Recognition by EFLA and ECLAS, https://issuu.com/ifla_publications/docs/11_1120_efla_eclas_minimum_education_requirements Erişim Tarihi: 5.08.2020
- Ciravoğlu A. (2017). Türkiye Mimarlık Eğitimi Politikası Üzerine Notlar. TMMOB Mimarlar Odası Mimarlık ve Eğitim Kurultayı, 16-17 Kasım 2017, ODTU, Ankara.
- ECLAS 2010. ECLAS Guidance on Landscape Architecture Education. Tuning Landscape Architecture Education in Europe Version 26 http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/Summary_of_outcomes_TN/ECLAS_Guidance_on_Landscape_Architecture_Education.pdf Erişim Tarihi: 22.07.2020

- IFLA 2012. IFLA /Unesco Charter for Landscape Architectural Education (final draft: July 2012)
[https://media.voog.com/0000/0044/0363/files/2 IFLA-Charter-for-Landscape-Architectural-Education-Revised-2012.pdf](https://media.voog.com/0000/0044/0363/files/2%20IFLA-Charter-for-Landscape-Architectural-Education-Revised-2012.pdf)
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- Kütükçüoğlu M.Ş. vd. 2013. Mimarlık Bölümü Açılması ve Sürdürülmesinde Aranacak Asgari Koşullar Üzerine Bir Araştırma
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=388&ReclD=3325>
22.07.2020
- LAAB 2016. Accreditation Standards For First-Professional Programs In Landscape Architecture, Landscape Architectural Accreditation Board American Society of Landscape Architects
https://www.asla.org/uploadedFiles/CMS/Education/Accreditation/LAAB_ACCREDITATION_STANDARDS_March2016.pdf
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- NZLIA 2016 NZILA Education Policy And Standards
https://umbrellar.nzila.co.nz/media/uploads/2017_01/nzilaeducationpolicyandstandardfinaldocumentfebruary2016.pdf
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- Ortaçşme V., Yıldırım E. ve Kınıklı P., (2014). Türkiye'deki Peyzaj Mimarlığı Bölümleri ve Eğitim-Öğretime İlişkin Mevcut Durum. 1. Peyzaj Mimarlığı Eğitim-Öğretim Çalıştayı, 10-12 Nisan 2014 Antalya
- PEMDER,2020a. PEMDER Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütlerinin Belirlenme Usulleri Yönergesi .<http://pemder.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/PEMDER-Akreditasyon-%C3%96%C3%A7%C3%B9ctleri-Belirleme-Y%C3%B6nergesi.pdf>
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- PEMDER,2020b. Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği, Program Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi
<http://pemder.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/PEMDER-Akreditasyon-Y%C3%B6nergesi.pdf>
Erişim Tarihi: 22.07.2020
- TDK (2020) <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 06.07.2020
- TUBOP (2011). Lisans Düzeyinde Açılacak Şehir Ve Bölge Planlama Bölümleri İçin Gerekli Asgari Ölçütler
http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/0da2e7510a2c0b6_ek.pdf?tipi=56&turu=H&sube=0
Erişim Tarihi: 06.07.2020
- Williams, T. (2013) Some Thoughts on the Education and Training of Landscape Architects, IFLA Newsletter 104
[http://www.irishlandscapeinstitute.com/wp-content/uploads/2014/02/IFLA-EU-GA-2013-Education-Appendix-Thoughts On Landscape Architectural Education T Williams 1304.pdf](http://www.irishlandscapeinstitute.com/wp-content/uploads/2014/02/IFLA-EU-GA-2013-Education-Appendix-Thoughts%20On%20Landscape%20Architectural%20Education%20T%20Williams%201304.pdf)
Erişim Tarihi: 6.08.2020
- YÖKAK (2019). YÖKAK 2019 genel Değerlendirme Raporu <http://yokak.gov.tr>